

**AVRUPA BİRLİĞİ SÜRECİNDE
YÜKSELEN AĞ TOPLUMU VE EĞİTİM YÖNETİCİLERİ**

**GROWING NETWORK SOCIETY AND EDUCATIONAL ADMINISTRATORS
DURING THE EU ACCESSION PERIOD OF TURKEY**

Doç. Dr. Burhanettin DÖNMEZ¹

Mehmet SİNCAR²

Öz

Bu makalenin amacı, yükselen ağ toplumunun ışığında, eğitim yöneticilerinin liderlik ettikleri eğitim kurumlarını, bu ağın merkezine yerleştirebilmelerinin önemine dikkat çekmek ve bu konuda bir farkındalık yaratmaktır. Küreselleşen dünyada hızla yükselen ağ toplumu, ekonomide olduğu gibi eğitimde de sınırların kaldırılmasına, birleşmelere ve doğal olarak yeniliklerin yapılmasına olanak sağlamaktadır. Gelişen enformasyon teknolojilerinin oluşturduğu bir ağ şemsiyesi altında Türkiye’de eğitim politikaları ulusal ve küresel analizler yapılarak geliştirilmeli, Avrupa Birliği sürecinde hızlı adımlarla ilerlemek isteyen Türkiye’nin, bu vizyonun gereği olarak eğitim yöneticisi profilindeki değişime ivme kazandırılmalıdır.

Bu nedenle okullar, okul yöneticileri, öğretmenler ve öğrenciler ağ toplumu ışığında rollerini yeniden tanımlamak durumundadırlar. Konuya eğitim yöneticileri açısından bakıldığında, çok yakın bir gelecekte, “Teknoloji Liderliği” eğitim yöneticilerinin en önemli rollerinden biri olacaktır.

Avrupa Birliği süreci dikkate alındığında, farklı ülkelerden, farklı dillerde eğitim veren eğitim kurumları ile zorunlu bir etkileşim, hatta bilgi paylaşımı ve insan gücü hareketliliği söz konusu olacaktır. İşte bu noktada eğitim yöneticisi, doğru düğümlerle doğru bağlantıları kurarak, en sağlam ağı örebiliyorsa “ağ toplumunun eğitim yöneticisi” olabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Ağ Toplumu, Avrupa Birliği, Eğitim Yöneticileri

Abstract

The aim of this article is - in the light of the booming network society – to show educational administrators how they will benefit from this growing network if they apply this tool for their institutions and to draw attention to this subject. Globalization and the rapidly growing network system remove borders, build unifications and as a matter of course lead to innovations in the educational sector as in economy. Turkey should form its educational system by carrying out local and global analysis and should avail itself of expanding networks. Turkey wants to endure this accession period with quick steps and this requires an acceleration of the changes in educational politics.

For this reason schools, school managers, teachers and students should redefine their roles in the network society. Regarding the subject from educational administrators’ point of view, in the very near future, “Technology Leadership” should be one of the most important roles of educational administrators.

Considering the accession period of Turkey in the EU, there will be compulsory interactions, moreover knowledge sharing and manpower mobility with different educational institutes from different countries. At this point, if educational administrators knit the strongest net by making connections with the correct nodes, they will be the educational administrator of the network society.

Key Words: Network Society, European Union, Educational Administrators

¹ İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, bdonmez@inonu.edu.tr

² Gaziantep İl Milli Eğitim Müdürlüğü, AB Projeler Koordinasyon Şubesi, mehmetsincar@yahoo.com

GİRİŞ

Günümüzde bilgi, tek bir yapı içerisinde ya da parçalar halinde birbirlerinden binlerce kilometre uzaklıkta yer alan ülkelerde üretilip, elektronik ortamlarda birleştirilmekte ve insanlığın hizmetine sunulmaktadır. Bugün teknoloji hayatımızın bir parçası haline gelmiştir. Teknoloji özellikle yirminci yüzyılın son çeyreğinde gerçekleşen “teknolojik devrim” yoluyla hayatımıza damgasını vurmuştur. Geleceği görmek ve bu amaca yönelik toplu değişim kararlarını doğru zamanda alıp doğru adımlar atabilmenin en doğru yollarından birisinin, enformasyon teknolojileri ile barışık olmaktan geçtiği söylenebilir. Bu barışıklığın, öncelikle değişimin algılanması sonra da belirli alışkanlıklarımızın teknoloji ile uyumlu olarak değiştirilmesiyle mümkün olduğu düşünülebilir. Değişimi doğru algılayan toplumlarla, değişimi algılayamayan veya yanlış algılayan toplumlar kendi geleceklerini, nasıl algıladıklarına bağlı olarak, olumlu ya da olumsuz yönde etkileyebileceklerdir.

Doğal kaynakların giderek azaldığı ve nüfusun hızla arttığı dünyamızda, ülkelerin geleceklerini kurtarmak ve ayakta kalabilmek için güçlü ekonomilere sahip olma yolunda büyük çaba harcamaları ve bunun sonucunda ortaya çıkan küreselleşme, dünyamızda yeni bir toplum oluşmasına yol açmıştır. Castells (2000) bu yeni toplum kavramını “Ağ Toplumu (Network Society)” olarak adlandırmaktadır.

Ağ toplumunda, ağ mantığının sosyal ilişki mantığını desteklediği yerde, ağlar kurumsallaştırılmış ve modernleştirilmiştir. Bu modernleşme sürecinde, kurumsallaştırma çalışmalarının ağlara yakalanan bu insanların “dönüşümlü değişimlerinin” yapılandırılmasında ana unsur olarak ortaya çıkmasıyla ağ ihtiyacı desteklenecektir (Kelly ve Kenway, 2001).

Hızla değişen dünyada ülkeler, ekonomilerini ayakta tutabilmek için ittifaklar yapmakta ve bazı alanlarda güçlerini birleştirme yoluna gitmektedirler. Bu birleşmelere en iyi örneklerden birisi de Avrupa Birliği’dir. Avrupa Birliği, Lizbon Deklarasyonu’nda belirtildiği gibi, “dünyada en rekabetçi ve dinamik bilgi-temelli ekonomi, daha iyi ve çok işle sürdürülebilir ekonomik gelişmeyi sağlayabilen ve daha büyük sosyal uyumu sağlamaya uğraşan” bir ülkeler ağıdır.

Bir ağ toplumu olan Avrupa Birliği’ne Türkiye, gerek ekonomik gerek sosyal, gerekse kültürel anlamda farklı örgütle bağlanmıştır. Özellikle eğitim alanında öğrenci, öğretmen ve öğretim üyesi hareketliliklerinin gerçekleşmesi ağ toplumunun temellerinin atılmasında vazgeçilmez yapı taşları olarak görülebilir.

Küreselleşen dünyada hızla yükselen ağ toplumu, ekonomide olduğu gibi eğitimde de sınırların kaldırılmasına, birleşmelere ve doğal olarak yeniliklerin yapılmasına olanak

sağlamıştır. Gelecekte eğitim kurumlarının yönetimine ağ toplumunun ışığı altında bakılacağı ve bu ışıktan yoksun kalan kurumların karanlıkta yollarını zorlanarak bulmaya çalışacakları söylenebilir.

Bu makalenin amacı, yükselen ağ toplumunun ışığında, eğitim yöneticilerinin liderlik ettikleri eğitim kurumlarını, bu ağın merkezine yerleştirebilmelerinin önemine dikkat çekmek ve bu konuda bir farkındalık oluşturmaktır.

Ağ Toplumunu

Ağ, birbirleriyle bağlantılı düğümler dizisidir. Düğüm bir bükümün kendi kendini kestiği noktadır. Düğümün ne olduğu, hangi somut ağlardan bahsedildiğine bağlıdır. Küresel finansal akışlar ağında menkul kıymetler piyasalarıdır. Avrupa Birliği'ni yöneten siyasi ağda, ülkelerin bakanlar konseyleri ve Avrupa Komisyonu üyeleridir. Enformasyon Çağı'nda kültürel ifadenin, kamuoyunun kökenlerinde yer alan yeni medyanın küresel ağında ise bu düğümler, televizyon sistemleri, eğlence stüdyoları, bilgisayar grafiği ortamları, haber ekipleri, sinyaller üreten, gönderen, alan seyyar aygıtlardır.(Castells, 2005:622).

Ağ toplumu, temelde bir toplumun dijital kültürle bütünleşmiş olmasını, bunun nimetlerini gündelik hayatına uygulayabilir hale gelmiş olmasını ifade eder (Türkoğlu, 2006). Ağ toplumunda en önemli pay “enformasyon teknolojileri”nde yaşanan çok hızlı değişimleridir. Bu değişimler, son çeyrek yüzyılda dijital bir kültür oluşturmuş ve bu kültür farklı dilleri konuşan, farklı ulusların sanal bir toplum olarak var olmalarını sağlamıştır.

Mesafeleri ortadan kaldırarak toplumları birbirlerine yaklaştıran, iç içe geçiren ve hatta yeni toplumlar oluşturan bilgi otobanları, isteyen herkesin elektronik bilgi merkezlerine dünyanın neresinde olursa olsun ulaşmasını sağlamaktadır. Bundan dolayı, enformasyon teknolojileri çağdaş toplumun şekillenmesinde aktif bir rol, belki de başrol oynar hale gelmişlerdir.

Metin, görüntüler ve seslerin, seçilmiş bir zaman diliminde, erişimin mali bakımdan sorun olmadığı küresel bir ağda, çok farklı noktalardan etkileşimli olarak, açık bir biçimde bütünleşme potansiyeli, iletişimin karakterini tümüyle değiştirmiştir (Castells, 2005:440). Değişen iletişim karakteri içerisinde de bilginin biçimi ve türleri değişmiş ve değişmeye devam etmektedir.

Enformasyon teknolojilerinin gelişiminin temelinde bilgi yatmaktadır. Bell (1976), bilgiyi “mantıklı bir yargı ya da deneysel bir sonuç sunan, başkalarına sistemli bir biçimde bir iletişim aracıyla aktarılan olgular ya da düşüncelere ilişkin örgütlü ifadeler dizisi” olarak

tanımlamıştır. Enformasyonun bilgiden farklı olduğunu belirten Machlup ise (1962) enformasyonu “bilginin iletilmesi” olarak tanımlamış, buna koşul olarak Porat (1977) enformasyonun, “örgütlenmiş ve iletilen veri” olduğunu belirtmiştir (Castells, 2005:20).

Castells (2000), dünyanın mikroelektronik, bilgi/iletişim teknolojileri ve genetik mühendisliği etrafında toplanan yeni bir paradigmaya girmiş bulunduğunu, belirtmekte ve “ağ toplumu”nun karakteristik özelliğinin “bilgi ve enformasyonun eleştirisi” olmadığını, bunun sebebi olarak da bilgi ve enformasyonun geçmişte tüm toplumların merkezinde olduğunu söylemekte ve insanların bu paradigma içerisinde “bilgi toplumu” kavramını kullanmaktan vazgeçmeleri gerektiğine vurgu yapmaktadır.

Stoer ve Magalhães’e göre (2004) enformasyon, bir bilgi ve iletişim ağı olarak yeniden yapılandırılmış ve üretim sürecinin merkezinde yer almıştır. Eğitim sürecinde bilginin yeri ve işlevi açısından bu yeniden yapılandırma, ekonomik ve kültürel küreselleşmenin sebep olduğu inişler ve çıkışlar arasındaki gerilimi oluşturmaktadır.

Castells (2005:87-89), yenilik, üretim ve yeni teknolojilerin kullanım merkezleri arasında ne denli yakın bir ilişki varsa, toplumların dönüşümünün de o denli hızlı olduğunu, toplumsal koşulların daha ileri yenilikler üzerindeki olumlu etkisinin de o denli büyük olduğunu vurgulamaktadır. Ağ toplumunun maddi temellerini ise aşağıdaki şekilde belirlemiştir:

- Enformasyonun temel alınması,
- Yeni teknolojilerin etkilerinin yayımı,
- Ağ kurma mantığı (Ağın dışında kalmanın cezası, ağın büyümesiyle büyür.),
- Esneklik (Örgütlerin gerektiğinde kısmen ya da kökten değiştirilmesi.),
- Belli teknolojilerin son derece bütünleşmiş bir sisteme dönüşümünün yayılması

Avrupa Birliği

Avrupa Birliği'nin temelini, II. Dünya Savaşı sonrasında sanayi açısından özellikle önemli iki temel hammadde olan kömür ve çelik sektörünü güçlendirmek ve bunları uluslar üstü bir otorite ile kontrol ederek barışı sürdürmek amacıyla 1951'de kurulan Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu oluşturmaktadır. Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu, 18 Nisan 1951'de Belçika, Almanya, Fransa, Hollanda, Lüksemburg ve İtalya arasında imzalanan Paris Antlaşması ile kurulmuştur.

Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğunun (AKÇT) kurulmasına ilişkin Paris Anlaşması (1951) ile Avrupa Ekonomik Topluluğunun (AET) ve EURATOM'un kurulmasına ilişkin Roma Anlaşması (1957) altı kurucu üye tarafından imzalanmıştır: Belçika, Fransa, Almanya, İtalya, Lüksemburg ve Hollanda. AB bundan sonra dört genişleme sürecinden geçmiştir:

- 1957 Belçika, Fransa, Almanya, İtalya, Lüksemburg ve Hollanda (Kurucu Üyeler)
- 1973 Danimarka, İrlanda ve İngiltere
- 1981 Yunanistan
- 1986 Portekiz ve İspanya
- 1995 Avusturya, Finlandiya ve İsveç
- 2004 Estonya, Litvanya, Letonya, Çek Cumhuriyeti, Polonya, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi, Slovakya, Slovenya, Malta ve Macaristan
- 2007 Bulgaristan ve Romanya

Avrupa Konseyi Aralık 1997'de Lüksemburg Zirvesi'nde, genişlemeyi olası kılan süreci başlatmıştır. Bu süreçte ilk seferde aşağıda belirtilen on iki ülke aday ülke statüsü almıştır: Bulgaristan, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi, Çek Cumhuriyeti, Estonya, Macaristan, Letonya, Litvanya, Malta, Polonya, Romanya, Slovak Cumhuriyeti ve Slovenya.

Avrupa Komisyonunun tavsiyesi üzerine 31 Mart 1998'de altı ülke ile müzakerelere başlanmıştır: GKRY, Çek Cumhuriyeti, Estonya, Macaristan, Polonya ve Slovenya.

Malta, 1996'da 'dondurmuş' olduğu üyelik başvurusunu Ekim 1998'de tekrar yürürlüğe koymuştur. Avrupa Konseyi Aralık 1999'da Helsinki Zirvesinde katılım sürecinin kapsamlı niteliğini teyit etmiş ve Avrupa Komisyonunun tavsiyesine dayanarak altı aday ülkeyle daha resmi katılım müzakerelerini başlatmaya karar vermiştir: Bulgaristan, Letonya, Litvanya, Malta, Romanya ve Slovak Cumhuriyeti. Bu altı ülke ile katılım müzakereleri 15 Şubat 2000'de resmen açılmıştır. Avrupa Konseyi Helsinki'de, Türkiye'nin diğer aday ülkelere uygulanan aynı ölçütlere göre Birliğe katılma yolunda bir aday olduğunu da teyit etmiştir.

1 Mayıs 2004 tarihinde 10 yeni üye ülkenin (Çek Cumhuriyeti, Macaristan, Polonya, Slovakya, Slovenya, Litvanya, Letonya, Estonya, Malta ve GKRY) AB'ye resmen katılması ile AB tarihinin en kapsamlı genişlemesini tamamlamıştır. Toplam 378 milyon nüfusa sahip olan AB'in nüfusu, son genişleme ile birlikte 454 milyona ulaşırken; 10 yeni ülkenin katılımıyla AB'nin resmi dillerinin sayısı da 11'den 20'ye yükseldi. Avrupa kıtasının tarihi bölünmesini sona erdiren bu genişleme dalgası AB'nin sosyal, kültürel, ekonomik iç dengelerinin yanı sıra kurumsal yapısını da büyük ölçüde değiştirdi. Avrupa Birliği, 1 Ocak 2007 tarihinde Bulgaristan ve Romanya'nın katılımları ile toplam 27 üye ülkeden oluşan bir birlik haline gelmiştir (Avrupa Birliği Genel Sekreterliği, 2007).

Avrupa Birliği Sürecinde Türkiye'de Eğitim Yönetimi Alanındaki Çabalar

Avrupa Birliği, "dünyanın en dinamik ve rekabet gücü en yüksek bilgi ekonomisi olmayı" (Lizbon Stratejisi) hedeflemektedir. Bunu başarmak için ise iki temel öğeyi ön plana

çıkarmaktadır: İnsan kaynakları ve enformasyon teknolojileri. İnsanların gerek bilgisayarlar gerekse doğrudan hiçbir engelle karşılaşmadan bilginin üretildiği, kullanıldığı ve bunlardan yine bilgi üretildiği yerlere ulaşabilmesi, Avrupa Birliği'nin hızla örülen ve yükselen bir ağ toplumu olarak bütünleşmesini sağlamıştır.

Bu ağ toplumuna uyum süreci içerisinde Milli Eğitim Bakanlığı da birçok alanda yeniden yapılanma içerisine girmiştir. Özellikle e-devlet uygulamaları kapsamında, Milli Eğitim Bakanlığı içerisinde yer alan kurumların haberleşmesi sanal ortama aktarılmıştır. Ağ toplumunun temel taşlarından birisi olan elektronik haberleşme kurumların gerek Bakanlık Merkez Teşkilatı ile gerekse kendi aralarında daha da hızlı bir şekilde gerçekleştirilmektedir.

Özellikle Milli Eğitim Bakanlığı Bilişim Sistemleri (MEBSİS) kapsamında bulunan İl ve İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri Yönetim Bilgi Sistemi (İLSİS), kurumların yönetsel faaliyetlerinin bilgi teknolojileri desteğiyle yürütülmesi yolunda önemli bir adım olarak görülebilir.

Bu bağlamda İl ve İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri Yönetim Bilgi Sistemi'nin eğitim kurumlara şu faydaları sağladığı düşünülebilir (M.E.B., 2007):

- Bakanlık merkez ve taşra teşkilatı bilgisayar kullanımı hızla yaygınlaşmıştır.
- Bakanlık birimleri arasında belge ve bilgi alışverişinde elektronik posta kullanımı alışkanlığı kazandırılmış ve yaygınlaştırılmıştır.
- Bakanlık merkez teşkilatı birimleri ve millî eğitim müdürlükleri arasında bilgisayar ağı kurularak buralarda bulunan tüm bilgisayarların internet erişimi sağlanmıştır.
- Millî Eğitim Müdürlüklerinin internet sayfaları oluşturmaları için barındırma (hosting) hizmeti sağlanmıştır.
- Günlük rutin işlemlere standart getirilmiş, aynı işlemin aynı kalite ve hızda tüm birimlerde yapılması sağlanmıştır.
- Bilgi kolay erişilir duruma getirilmiştir. Veri toplama ve bilgi paylaşımında klasik yöntemler bir kenara bırakılarak en son teknoloji kullanılır hale getirilmiştir.
- Bakanlık tarafından yapılan tüm işlemler şeffaflaştırılmış, öğretmenlerle ilgili bilgiler öğretmenin erişimine açılmış, Bakanlıkta tutulan bilgilerdeki hatalardan kaynaklanabilecek mağduriyetler ortadan kaldırılmıştır.
- Kamu hizmetlerindeki bürokrasiyi azaltmak belki de gelecekte tamamen ortadan kaldırmak için gerekli olan altyapı oluşturulmuştur.
- Kamu kurumları arasında personelle ilgili bilgi paylaşımı için gerekli olan ve İçişleri Bakanlığı tarafından verilen kimlik numarasına kullanımına geçiş sağlanmıştır.

- 7.000 adet elektronik posta hesabı tanımlanarak Bakanlık içinde kullanımı sağlanmıştır. Personel, kurum ve öğrenci bilgileri tek bir noktada toplanarak Karar Destek Sistemi için veri tabanı oluşturulmuştur. Aynı bilginin farklı kaynaklarca yeniden toplanması önlenmiş, güncel bilgi ve erişim sağlanmıştır.

Yükselen Ağ Toplumunda Enformasyon Teknolojileri ve Okul Yöneticileri

Dünya içinde bulunduğumuz dijital çağıdan sanal bir çağa doğru giderken Türkiye dünyanın dijital kültürüne ne gibi katkılar sağlayabilmektedir? Türkiye’de eğitim çalışanları ve öğrenciler interneti hangi amaçla kullanmaktadırlar? Sanal bir çağa doğru giderken toplum bu konuda nasıl bilinçlendirilebilir? Türkiye’de, bünyesinde eğitim birimleri olan kurumların eğitim yöneticileri ile örgün ve yaygın eğitim veren okulların eğitim yöneticileri, eğitim teknolojilerinden hangi ölçüde faydalanmaktadırlar? vb. sorular ağ toplumuna geçiş süreci içerisinde cevap aranacak nitelikte sorular olarak karşımıza çıkmaktadır.

Son çeyrek yüzyılda, enformasyon teknolojilerini merkeze alan teknoloji devrimi toplumun ve bu bağlamda okulun maddi temellerini şekillendirmeye başlamıştır (Turan, 2006). Enformasyon teknolojilerinde yaşanan hızlı değişim, her alanda faaliyet gösteren örgütlerin yönetiminde de yeni model arayışlarına gidilmesini kaçınılmaz hale getirmiştir. Geleceğin yöneticileri, teknolojiyi çok iyi derecede kullanabilmenin yanında, yöneticisi oldukları kurumda kullanılan teknolojinin amaçlara uygun ve en üst düzeyde fayda sağlayacak şekilde kullanımı için teknolojinin kullanımını yönetebilecek düzeyde bilgi ve becerilere sahip olmak zorunda olacaklardır.

Bryson (1989), sürekli gelişen bir çevre içerisinde varlıklarını sürdüren günümüz örgütlerinin lider ve yöneticilerinin, örgütlerin sürekliliğini sağlamak ve amaçlarına en etkili şekilde ulaşmak amacıyla örgütlerinin değişen ve gelişen çevreye bugün ve gelecekte nasıl uyum göstermeleri gerektiğini belirlemek durumunda olduklarını belirtmiştir (Gizir, 2005).

Bilginin elde edilmesi gayretleri çağlar boyunca yürütülen en önemli etkinliklerden birisidir. Bunun için ülkeler çok büyük yatırımlar yapmıştır ve yapmaya da devam etmektedir. Okullar bilginin üretimi ve ulaştırılması faaliyetlerinin tam merkezinde yer almak için gayret göstermelidirler. İşte okulları bu merkeze yerleştirecek en önemli kişiler eğitim yöneticileridir.

Turan (2006), geleceğin sanal toplum ve okulunu oluşturabilmek için yeni eğitim politikacılarının ve okul liderlerinin aşağıda belirtilen becerilere sahip olması gerektiğini belirtmiştir:

- Vizyon sahibi olma,
- Teknolojiye ilişkin yanlış algıları değiştirme,
- Diğerlerine teknoloji konusunda inançlı ve kararlı eylemler içinde olmaları için esin kaynağı olma,
- Diğerlerini salt izleyici olmaktan kurtaran ve problemleri çoklu bakış açısından çözme konusunda teşvik eden anlayışı geliştirme.

Teknolojiden yalıtılmış bir toplum olmamak gereklidir. Eğitim yöneticileri, öğretmenler, öğrenciler ve nihayetinde okullar, bir prizma gibi farklı renklerde ışık yayan teknolojinin ışığında, kendilerini yeniden tanımlamalı ve ağ toplumunun yükselişiyle birlikte kendilerine de bu yükselişte bir yer edinmelidirler.

Ağ toplumunun eğitim yöneticisi, öğretmenler ve öğrenciler için teknolojinin standartlarını belirleyebilmeli, bu standartları sağlamada ekonomik davranabilmeli ve bu bağlamda yersiz ve pahalı teknolojiden kaçınma becerisine sahip olmalıdır. Bu da, bir eğitim yöneticisinin, enformasyon teknolojilerinin gelişimine ilişkin derinlemesine bir eğitim almasını zorunlu kılmaktadır.

Burada sözü edilen eğitimin amacı, temel düzeyde bilişim teknolojilerine hakim eğitim yöneticilerine sahip olmak değildir. Burada bahsedilen, teknolojinin gelişim hızını takip edebilen, hangi teknolojinin hangi eğitim türü için olduğunu bilen, eğitim teknolojilerinin yenilenmesi sırasında doğru tercihler yapabilen, içinde bulunduğu kurumu bir teknoloji çöplüğü haline getirmeden enformasyon teknolojilerinden azami düzeyde fayda sağlanması için liderlik yapabilecek yöneticilere sahip olmaktır.

Ağ Toplumunda Okul Yöneticileri ve Türkiye'deki Durum

Turan (2006), Enformasyon teknolojilerindeki gelişmelerin ve bu bağlamda tasarlanan ağ toplumunun, başta eğitim sistemleri ve eğitime ilişkin bütün varsayımları alt üst ettiğini; öğrenme-öğretme yöntemleri başta olmak üzere eğitim ve okul yönetimi süreçlerini derinden etkilediğini, eğitim yöneticilerinin enformasyon teknolojilerinin buluş ve yaratıcı amaçlı eğitimle birleştirilmesinde temel rolü oynayacaklarını ve sanal bir gelecek ve okul için bilgi ağlarına dayalı zengin öğrenme ortamlarının oluşturulmasının zorunluluğunu vurgulamaktadır.

Okulun iç ve dış çevresinden gelen baskılar, okulu dönüştürmekte olup bu durum, okulun yapı ve yönetimi ile öğrenme ve öğretmede alternatif yaklaşımların kullanımını kaçınılmaz kılmaktadır. İşte bu noktada, değişimin yakalanması ve birlikte geleceğe doğru hareket edilebilmesi için okullar, değişimin merkezinde yer almalıdırlar. Bu değişimin temelinde de

örgütlenmiş bilginin doğru kullanımı ve öncesinde örgütlenmiş bilgiye doğru zamanda ve hızlı bir şekilde ulaşmak yatmaktadır.

Teknolojinin okullarda etkin kullanımı, başka bir ifadeyle, “elektronik okul”un oluşturulması için çevresel baskılar, eğitim yöneticilerine yeni görevler yüklemiştir. Teknolojilerin alımı, bilgisayar laboratuvarlarının oluşturulması, öğretmenlerin bu konuda eğitiminin sağlanması, bilgisayar eğitimi görmüş öğretmenlerin sisteme kazandırılması ve teknolojinin etkin bir biçimde okul yönetiminde kullanılması, bu yeni görevlerden bazılarıdır (Turan, 2002). Bu bağlamda ağ toplumunun eğitim yöneticisi, çevresel koşulları dikkatle inceleyen, öğretmenler ve öğrencilerle birlikte ortak bir anlayış oluşturabilen ve en önemlisi enformasyon çağıyla uyumlu bir birliktelik sergileyen vizyonla donanmış olmalıdır. Bu vizyonun temelinde de “ağ örebilme” becerisi ön plana çıkmaktadır.

Dünyada ekonomik dengelerin küreselleşme lehinde değişmesi, bilgiden bilgi üreten ve bu bilgilerden faydalı sonuçlar üretebilen, rekabet edebilen, değişime açık ve en önemlisi yaşam boyu öğrenmeyi bir alışkanlık haline getirmiş bireylerin yetişmesini zorunlu kılmıştır. İçine doğru sürüklendiğimiz sanal çağ, bu yeterliliklere sahip olacak bireyleri yetiştirecek ülkelerin sınırlarını, ekonomilerini, yasalarını birleştirdikleri gibi eğitim sistemlerini de bazı ortak paydalarda birleştireceklerini göstermektedir.

Enformasyon teknolojilerini merkez alan teknoloji devrimi (Castells, 2005:1) ile birlikte, bilgiye erişimin inanılmaz boyutlarda hızlanması ve iletişim olanaklarının çeşitliliği, bu durumdan birinci derecede etkilenen okulların yönetiminde özgürlüğün ve özgünlüğün zorunlu olduğu bir süreci beraberinde getirmiştir. Gelecekte bu süreçte en önemli rollerden birisini okul yöneticileri oynayacaklardır.

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin okulun dışında, okuldan bağımsız olarak gelişmesi, sadece eğitim-öğretimi değil, aynı zamanda bireyler arasındaki ilişkileri, şiddet kullanımını, sosyal ve kültürel faaliyetleri, öğrenci-veli-öğretmen-yönetici iletişimini de etkilemektedir.

Bugün artık, okulların çevresinin ve sınırlarının belirlendiği süreçte, bilgi ve iletişim teknolojileri oldukça etkin bir rol oynamaktadır. Bu sürecin sonunda ortaya çıkan “yeni okul çevresi” okulda bulunan öğrencilerin, öğretmenlerin ve yöneticilerin sürekli olarak “öğrenen” olmalarını zorunlu kılmaktadır.

Sürekli olarak yenilenen ve değişim hızı takip edilemeyen bu yeni okul çevresinin okulu her yönden etkilediği düşünülecek olursa, okulu tüm öğeleri ile çalışır ve verimli kılmak zorunda olan okul yöneticileri de, okulu içten ve dıştan etkileyen bilişim teknolojilerinin entegrasyonuna

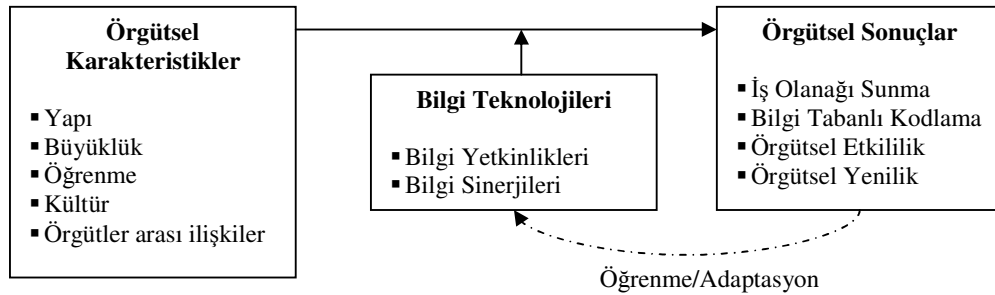
ve bu teknolojinin hangi amaçla nasıl kullanılacağına ilişkin kararlar almak durumundadırlar. Weber'e göre (2006: 58) teknoloji entegrasyonu sürecine dahil olan okul yöneticileri, nihai hedef olan öğrenci başarısını yükseltmeyi sağlamak için bütçe tahsisi, personel alımı ve geliştirilmesine ilişkin riskleri de göze almak durumundadırlar.

Teknoloji Entegrasyonu

Kozloski'ye göre (2006:1) teknoloji entegrasyonu, ideal öğrenme çevresi içerisinde anahtar bir bileşen olarak, öğrencilerin öğrenmeleri ve performanslarının değerlendirilmesine ilişkin en iyi uygulamadır. Ancak teknolojiyi okula entegre ederken belirli bir program dahilinde hareket edilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda Holland ve Moore-Steward (2000), yöneticilerin karar verme sürecinde kendilerine rehberlik etmesi için yeterli derecede teknoloji bilgisine sahip olmaları ve planlamanın gücünü anlayarak okulun hedeflerini desteklemek için bir teknoloji planına ihtiyaç duymaları gerektiğini belirtmiştir (Scott, 2005:39).

Bilgisayar teknolojisinin entegrasyonunda liderlik bir anahtardır (Weber, 2006:1) ve okul yöneticileri, öğretmenlerini etkili bir biçimde desteklemek ve öğrencilerin öğrenmelerini güçlendirmek amacıyla, teknolojinin etkili bir şekilde ne zaman ve nasıl kullanılacağına ilişkin bilgili olmayı sık sık bir ihtiyaç olarak hissetmelidirler (Yu ve Durrington, 2006).

Dewett ve Jones (2001), bir örgüte bilgi teknolojileri entegre edildiği zaman o örgütte örgütsel sonuçların da bilgi teknolojilerine dayalı olarak değiştiğini ifade etmişlerdir.

Şekil 1 Örgütlerde Bilgi Teknolojilerinin Rolü (Dewett ve Jones,2001)

Örgütlerde bilgi teknolojileri, bilgi yetkinlikleri ve bilgi sinerjileri başlıkları altında rol oynamaktadır. Bilgi yetkinlikleri, bilgi teknolojilerinin veri toplama ve analiz etmedeki ilerlemeler sayesinde, her bir bireyin şu anki görevini daha üst seviyede yapmalarını, ilave görevler almalarını ve kurumdaki rollerini genişletmelerini sağladığı zaman ortaya çıkan maliyet ve zaman kazançlarıdır. Diğer yandan, bilgi sinerjileri, bilgi teknolojilerinin iki ya da daha fazla kişinin ya da alt grupların kaynaklarını bir havuzda toplamalarına ve işbirliği yapmalarına izin

verdiğinde sonuçlanan performans kazançları ve kişiler arası ya da gruplar arası etkilerdir (Dewet ve Jones, 2001).

Teknoloji Standartları

Okullar etkili bir şekilde teknolojiyi bünyelerine entegre edemezlerse, başarısızlığa ilişkin sorumluluk yöneticilerde ve onların programlarında aranır (Weber, 2006:2). Okullarında yönetim sürecine bilgi teknolojilerini entegre etmek isteyen okul yöneticilerinin bunu yaparken bilinçli hareket etmeleri ve bazı önemli özelliklere sahip olmaları gerekmektedir. Bu anlamda Uluslar Arası Eğitim Teknolojileri Derneği, okul yöneticileri için şu standartları benimsemiştir (Yu ve Durrington, 2006) :

1. *Liderlik ve Vizyon:* Eğitim liderleri, teknolojinin kapsamlı entegrasyonu için bir vizyon paylaşımından esinlenerek, bu vizyonu gerçekleştirmeye olanak sağlayacak bir çevre ve kültür geliştirirler.
2. *Öğrenme ve Öğretim:* Eğitim liderleri, öğrenme ve öğretimi en üst düzeye ulaştırmak için müfredat tasarımı, öğretim stratejileri ve öğrenme çevreleriyle bütünleşen uygun teknolojileri temin ederler.
3. *Verimlilik ve Profesyonellik:* Eğitim liderleri mesleki uygulamalarını zenginleştirmek ve kendilerinin ve diğer çalışanların verimliliklerini artırmak için teknolojiyi kullanırlar.
4. *Destek, Yönetim ve Uygulamalar:* Eğitim liderleri yönetim ve öğrenim için verimlilik sistemlerini destekleyecek teknolojinin entegrasyonunu sağlarlar.
5. *Sözlü ve Yazılı Değerlendirme:* Eğitim liderleri etkili sözlü ve yazılı değerlendirme için çok yönlü sistemleri planlar ve yürütürler.
6. *Sosyal, Yasal ve Etik Konular:* Eğitim liderleri teknoloji ile ilgili sosyal, yasal ve etik konuları anlarlar (telif hakları gibi) ve yine bu konularla ilgili karar verme sorumluluğunu alırlar.

Aslında kendini sürekli, programsız ve kontrolsüz bir şekilde yenileyen “okul çevresi”, okul yöneticilerini bu standartlara sahip olmaya zorlayacaktır. Günümüzde ve tahmin edilebilir bir şekilde gelecekte de eğitim okulun dışına taşmış ve taşacaktır. Bu durum okulun tüm yapı taşlarını olumlu ve olumsuz yönlerden etkilemektedir. Bilgi ve iletişim teknolojilerinin yaşamımızın bir parçası haline gelmiş olması, bu sürece yön vermekte ve ivme kazandırmaktadır.

Teknoloji Liderliği

Teknolojik gelişimlerin ortaya çıkardığı iletişim kaynakları, bilgi aktarımına farklı bir hız ve boyut kazandırmıştır. Özellikle iletişim alanında yoğunlaşan teknolojik yenilikler, bilgi ve iletişim teknolojilerini yaşamımızın bir parçası haline getirmiştir. Bilgi ve iletişim teknolojilerinin yaşamın bir parçası olması, bu teknolojilerin kullanımına ilişkin tecrübelerin çoğunun okulun dışında ediniliyor olması, günümüzde olduğu gibi gelecekte de okulların kültür ve iklimine de etki edecektir. Değişen ve gelişen bilişim teknolojilerinin okulun iklimini ve kültürünü ne şekilde değiştireceği her türlü tahmine açıktır, ancak en güçlü tahmin okulların gelecekte günümüzün çok ötesinde farklı bir atmosfere sahip olacağına yönelik olarak yapılabilir. Gelecek, okul yöneticilerinin bilişim teknolojileri ile birlikte gelen yeni bir kültürün farkında olmalarını ve her türlü etkinliklerinde bu durumu göz önüne alarak hareket etmelerini arzulayacaktır.

Yu ve Durrington (2006)'a göre bugünün teknolojik yenilikleri eğitim için değerli eğitsel araçlar sağlamıştır. Okul yöneticileri okullarında bu yeniliklerin etkili bir biçimde kullanılıp kullanılmayacağına ilişkin temel bir rol oynamalıdırlar. Bu rolün adını Anderson ve Dexter (2005), teknoloji liderliği olarak önermektedirler. Anderson ve Dexter, bilgi ve iletişim teknolojilerini okulda kullanarak okulun etkililiğinin artırılması için teknoloji liderliği modelini önermişlerdir.

şekil 2 Teknoloji Liderliği Modeli (Anderson ve Dexter, 2005)

Teknoloji liderliği, okulda liderliği belirleyen bir değişkendir. Örgütsel kararları, politikaları ya da okulun tamamında bilgi ve iletişim teknolojilerinin faydalı ve etkili kullanımına ilişkin eylemleri temsil eder (Anderson ve Dexter, 2005):

Anderson ve Dexter (2005) tarafından önerilen modelde, teknoloji liderliği başlığı altında yer alan öğeler okulun yönetimine entegre edildiğinde teknolojiye dayalı bazı sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Bu sonuçlar öğretmen ve öğrencilerin bilgisayar kullanımının yanı sıra her türlü iletişim için okul içi ağ kullanımı, web sitelerinden yararlanarak farklı amaçlara ulaşmaları, öğretim etkinlikleri ve müfredat için teknolojinin belirli seviyede entegrasyonu ve öğrencilerin deneme yazımı, rapor oluşturma fen ve sosyal bilimler için simülasyon kullanma gibi akademik etkinliklerde öğrencilerin kullanabileceği bilgisayar tabanlı araçlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Weber (2006:2), okulların teknolojiye entegrasyonunun eğitimsel bir yenilik ya da bir değişim olarak görülebileceğini belirtmiştir. Bu bağlamda, Persaud (2006: 26) okul yöneticileri, öğrenci ve öğretmenlerin teknolojinin etkin kullanıcıları olmaları için teknoloji liderleri olmaya başlamaları gerektiğini vurgulamıştır.

Mainstone ve Schroeder de (1999), enformasyon teknolojilerinin eğitimde kullanımı konusunda şu görüşleri belirtmişlerdir:

şimdi enformasyon teknolojileri tek bir kuşakta bilgisayarlar, haberleşme sistemleri ve hemen hemen günlük olarak duyurulan ilgili teknolojilerdeki hızlı ilerlemelerle etkili değişimler yaratmaktadır. Bu teknolojiler belirli seviyede ilerlemeler kazanmıştır ve biz bu teknolojileri eğitime olası fırsatlar ve meydan okumalar sağladıkları için kullanabiliriz.

Okullar bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanarak örgütsel performanslarını artırma yönünde çaba göstermelidirler. Bu da ancak okul yöneticilerinin liderliği ile mümkün olabilir. Yöneticiler, okula içeriden ve dışarıdan gelen her türlü bilgi ile bilişim teknolojilerinin en üst düzeyde kullanımı ve daha nitelikli eğitim-öğretim hizmetleri sunabilmek için çalışmalıdır. Benedetto'ya göre (2006:31), yöneticiler, sınıflarda bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımında öğretmenler için etkili modelleri bilen, bu modellerin uygulanmasına rehberlik eden, öğretim ve değerlendirmede en iyi uygulamaları nasıl destekleyeceklerini bilen kişilerdir.

Bilimoria (2005), öğrenme-öğretme sürecini geliştirmek için enformasyon teknolojilerini kullanma konusunda istekli olan yöneticilerin öncelikle şu soruları yanıtlamaları gerektiğini ifade etmektedir:

- Bilgisayar destekli öğrenmenin diğer öğrenme türlerinden farkı/iyi yönleri nedir?
- Öğrenmede teknoloji tabanlı (çoklu ortam, telekomünikasyon, nesne yönlendirmeli simülasyon, ağ bağlantılı haberleşme, sanal gerçeklik teknolojisi) özel yöntemlerin etkisi nedir?

- Ölçülebilir bilgi nasıl yaratılabilir?
- Bilgi kolayca geri getirildiğinde, öznel olarak araştırılabildiğinde ve çok yönlü yoruma açıldığında öğrenme neyi zorunlu kılar?
- Öğrenme gerçekleştiğinde nasıl ölçülmelidir/puanlanmalıdır?
- Bir sanal öğrenme topluluğu en iyi şekilde nasıl oluşturabilir?
- Bilgisayar ağları işbirliğine dayalı bilgi yaratma ve paylaşmada yüz yüze eğitim türlerinden daha mı etkilidir?

Toplum, teknolojinin bir sonucu olarak değişmektedir ve dünya gittikçe teknolojiye daha bağımlı hale gelmektedir. Açık sistemler olarak okullar toplumun aynasıdır (Persaud, 2006: 23). İnsanlar her geçen gün hem özel hayatlarını hem de iş yaşamlarını teknolojiden en üst düzeyde faydalanır hale getirmektedirler. Ancak bilişim teknolojilerinin özel yaşam alanlarına girmesi, özel yaşam alanlarını tehdit eden bilişim suçlarını da beraberinde getirmektedir. Özellikle okullarda bilişim teknolojileri ile birlikte kontrollü ve kontrolsüz şeffaflaşmanın gerçekleşmesi, kısmen özel yaşam alanı olan okulların da bu suçların rahatlıkla işlenebileceği mekânlar haline gelmesine neden olmaktadır. Gelecekte okul yöneticileri, bir yaşam alanı olan okulları, bu tür suçlara müsamaha gösterilmeyen, ama bunu yaparken de okul içi demokrasiden taviz vermeyen bir yönetim tarzı benimsemelidirler.

Okul yöneticilerinin, okula dışarıdan gelen ve okul içerisinde üretilen her türlü bilgiyi algılamak, anlamlandırmak, gerektiğinde organize etmek ve ilgili bireylere ulaştırmak için bilgi ve iletişim teknolojileriyle barışık olmaları ve hatta bilgi ve iletişim teknolojilerini günlük yaşamlarının vazgeçilmezleri arasına sokmaları gerekmektedir.

Yeni bir teknoloji doğduğunda, egemen teknolojinin mevcut görevlerini ve daha da fazlasını yapmak üzere bir görev üstlenir. Bazı önemli ilerlemeler ortaya çıkarken, yeni teknolojinin başarılı bir şekilde değişimi ve yerini sağlamlaştırması için, en az eskisi kadar performans göstermesi gerekir. Bu daha hızlı, daha ucuz, daha kullanışlı bir biçimde gerçekleşmelidir ya da değişime karşı gösterilecek normal seviyedeki direncin üstesinden gelmek için dayanıklı ve yeterli sayıda bazı avantajlara sahip olmalıdır (Mainstone ve Schroeder, 1999).

Yeni teknolojinin, yerini aldığı eski teknolojinin tamamlayamadığı görevleri yerine getirebilmek için nasıl bazı avantajlara sahip olması gerekiyorsa, okul yöneticileri de gelecekte okula etki edecek her teknolojik değişimde görevlerini yapabilmeleri için bazı avantajlara sahip olmak zorunda kalacaklardır. Bu avantajlara ise ancak teknolojinin gelişimine paralel olarak, belirli zaman dilimlerinde, bilişim teknolojilerine yönelik eğitim almakla sahip olabilirler.

Shelly (2000)'e göre internet, teknolojinin sunduğu çok sayıda seçeneği çarpıcı bir şekilde ortaya koymaktadır. Kendilerine modern teknolojinin sunduğu yeni araçlar ve fırsatlar verilen yöneticiler, aynı zamanda bilginin akışı konularında, okullarını nasıl organize edecekleri ve bir sonraki performanslarını daha ileriye nasıl taşıyabilecekleri konusunda da sorularla yüz yüze gelmektedirler (Weber, 2006:43).

Günümüzde bilginin, kontrol altına alınması, kontrol altına alınan bilginin okulda yer alan bütün birimler tarafından etkin bir biçimde paylaşılması ve işleyişe doğrudan katkı sağlamasına yönelik bir sisteme gereksinim duyulmaktadır. Yönetimde bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanılması, okul tarafından üretilen veya okulun dışından elde edilen her türlü bilginin toplanması, kaydedilmesi, ilgililerine iletilmesi ve depolanmasını, en etkin, ekonomik ve hızlı bir biçimde yerine getirme sorumluluğunu doğuracaktır. İçten ve dıştan gelen bilgileri belli bir sistem içinde etkin olarak yönetebilen okullar, hedeflerine daha kolay ulaşabileceklerdir.

Bilgi ve teknolojinin sürekli değiştiği bir ortamda geleceğin okul yöneticisi, kendisini ve yönetim tarzını sürekli yenileyen, yenilemek zorunda olan bir anlayış geliştirmelidir. Teknolojinin ortaya koyduğu sınırsız bilgi olgusu karşısında kayıtsız kalamayan okul yöneticisi değişimi anlamaya ve kendine yeni bir kimlik edinmeye çalışmalıdır.

Devletler gelecekte eğitim ve öğretim alanında temel rol olarak, bilgi ve iletişim teknolojilerine dayalı bir eğitim sistemi için yeni stratejiler üretecek ve üretilen stratejilerin çerçevesinde oluşturulan eğitim politikalarının hayata geçmesini sağlamak isteyeceklerdir. Bu eğitim politikalarının hayata geçirilmesinde okul yöneticileri aktif olarak rol alacaklardır.

Geleceğin gereksinimlerine uygun beklentilerin çoğalması, özellikle eğitim yönetimi alanında çok boyutlu düşünebilmeyi, yeni anlamlandırmalar yapabilmeyi zorunlu kılacaktır. Özellikle bilişim teknolojilerinin yönetsel etkinliklere gelecekte katkıda bulunması bir beklenti olarak görülebilir. Okul yöneticilerinin bilişim teknolojilerinin yönetsel etkinliklerde kullanımının yanı sıra, eğitim-öğretim etkinlikleri ve öğrenci kişilik hizmetlerine ilişkin konularda da araştırmacı, sorgulayıcı, çözüm üreten ve çözümü paylaşan bireyler olmak için çaba harcamaları gerekecektir.

Hughes ve Zachariah'a göre (2001), yöneticiler iyi bir teknoloji bilgisiyle desteklenmiş ileri görüşlülükle ve öğrencilerin öğrenmelerine ve sınıfa yenilik getirmesi anlayışına ilişkin pedagojiyi anlayarak güçlü olmalıdırlar (Scott, 2005: 39). Teknolojiyi uygun şekilde kullanmak için eğitim yöneticileri, karar verme süreçlerine ilişkin teknoloji uygulamalarını, pedagojiyle teknolojinin nasıl kesiştiğini ve teknolojinin neleri yapıp neleri yapamayacağını anlamalıdırlar (Langran, 2006: 6).

Düşünen, kurgulayan, sürekli yeniyi ve farklıyı arama çabasında olan geleceğin okul yöneticisi, duyarlılığı ve sezgisiyle olayları önceden kavrayan, yorumlayan, öneriler getirebilen ve toplumu uyarabilen bir insan olmalıdır. Bu bağlamda okul yöneticileri gelecekte okullarda bilişim teknolojilerinin kullanımı ve okula etkisine ilişkin şu yargılara ulaşmış olmalıdırlar:

- Bilişim teknolojileri okulda gerçekleşecek faaliyetlerin ayrılmaz bir parçası olacaktır.
- Okul içerisindeki yapılanma bilişim teknolojilerine bakışı yansıtacaktır.
- Esnek, sürekli geliştirilmeye açık ve bilişim teknolojilerine dayalı bir yönetim altyapısı gerekecektir.
- Bilişim teknolojilerinin okullarda yer alan etkinliklerde nasıl kullanılacağına ilişkin kullanıcıların yönlendirmesi gerekecektir.
- Bilişim teknolojilerinin sürekli ve kontrolsüz bir şekilde değişimi nedeniyle okuldaki yaşam esnek hale getirilecektir.
- Okulda yönetim, öğretmenler, öğrenciler, veliler ve çevre arasındaki her türlü eşgüdüm etkinliği bilgi ve iletişim teknolojileri doğru kullanıldığında, daha rahat hale gelecektir.

Okullarda bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımının gerçekçi analizlere dayalı olarak yapılması, teknolojideki hızlı değişimlere uyum için her yeni teknolojiyi kullanmanın her koşulda fayda sağlayacağı varsayımıyla hareket edilmemesi okul yöneticilerinin günümüzde ve gelecekte dikkat etmeleri gereken en önemli noktalardan biridir. Buradan hareketle gelecekte okul yöneticileri bilişim teknolojilerine dayalı olarak şu hedefleri belirleyebilirler:

- Okulda, bilgi ve iletişim teknolojileri yardımıyla, karar alma süreçlerine öğrenci, öğretmen ve velilerin katılımını sağlayacak mekanizmalar geliştirmek,
- Okul yaşamında yer alan tüm bireylere yönelik hizmetlerin sunumunda, bilgi ve iletişim teknolojilerinden en üst düzeyde yararlanılarak yönetim ilkelerinin hayata geçirilmesine katkıda bulunmak,
- Bilgi ve iletişim teknolojisi alanında kaynak israfını azaltmak amacıyla, okulda gerekli eşgüdümü sağlamak,
- Bilişim teknolojilerine yönelik sürekli ihtiyaç analizi çalışmaları yapmak,
- Okulda yer alan ve sanal ortamda gerçekleştirilmesi mümkün olan hizmetlerin elektronik ortamda sunulması ile okul yönetiminin, şeffaf hale getirilmesine katkıda bulunmak ve bilişim teknolojilerinin kullanımını yaygınlaştırmak.

Sonuç

Bilgi ve iletişim teknolojileri, okul yöneticileri için sürekli yenilenen ve genişleyen bir okul çevresi yaratırken, okul yöneticilerinin eğitim-öğretimin amaçlarına uygun bir teknoloji entegrasyonunu gerçekleştirebilmeleri için sadece bilgisayar okuryazarı olmaları yetmeyecektir, bilginin üretimi, aktarımı ve yaygınlaştırılması konularında da çok iyi bir eğitimden geçmiş olmaları gerekecektir.

Ancak böyle bir eğitimden geçmiş okul yöneticileri, öğretmenlerin ve öğrencilerin gelişiminde hangi bilişim teknolojilerinin ne ölçüde kullanılması gerektiğine karar verebilir, öğrencilerin öğrenmesi, öğrendiklerinin değerlendirilmesi ve dönüt verilmesi konularında bilişim teknolojilerine dayalı bir şeffaflık yaratabilecek vizyona sahip olabilir. .

Böyle bir vizyonla okulun geleceğini planlamaya çalışan okul yöneticisi, okulu yönetirken, bilgi teknolojileri konusundaki birikimini olmazsa olmaz bir yeterlik alanı olarak görmeli, fakat okulun sosyal boyutunu göz ardı etmemelidir. Bu bağlamda, ortaya çıkabilecek ve okulun iklimini ve kültürünü doğrudan ve derinden etkileyebilecek olası bilişim suçlarını önlemede demokrasiye inanmalı ve içtenlikle bağlı kalmalıdır.

Ağ toplumunun yöneticileri için enformasyon teknolojileri, çok önemli olmalarına karşın bir araçtır. Önemli olan, yöneticinin bu teknolojileri kullanarak liderlik ettiği eğitim kurumunu en üst düzeyde etkin hale getirip getiremeyeceğidir.

Geleceğin sanal toplumunda ayakta kalmanın gerekleri, farklı disiplinlere ait platformlarda sürekli dile getirilmesine karşın, enformasyon teknolojileri, bazı üst düzey eğitim yöneticilerinin vizyonlarının yetersizliği nedeni ile toplumun geneline yayılamazsa, rekabetin en üst düzeyde olduğu bir dünyada, teknolojik yayılmayı başaramayan toplumlar için gerileme kaçınılmaz bir sonuç olarak kendini gösterecektir.

Gelişen enformasyon teknolojilerinin oluşturduğu bir ağ şemsiyesi altında Türkiye’de eğitim politikaları ulusal ve küresel analizler yapılarak geliştirilmeli, Avrupa Birliği sürecinde hızlı adımlarla ilerlemek isteyen Türkiye’nin, bu vizyonun gereği olarak eğitim yöneticisi profilindeki değişime ivme kazandırılmalıdır.

Bu nedenle okullar, okul yöneticileri, öğretmenler ve öğrenciler ağ toplumu ışığında rollerini yeniden tanımlamak durumundadırlar. Konuya okul yöneticileri açısından bakıldığında, çok yakın bir gelecekte “Teknoloji Liderliği” okul yöneticilerinin en önemli rollerinden biri olacaktır.

Sonuçta ağ toplumu kavramı içerisinde, küresel bir dünyanın varlığı söz konusudur. Avrupa Birliği süreci dikkate alındığında, farklı ülkelerden, farklı dillerde eğitim veren eğitim kurumları ile zorunlu bir etkileşim, hatta bilgi paylaşımı ve insan gücü hareketliliği söz konusu olacaktır. İşte bu noktada eğitim yöneticisi, doğru düğümlerle doğru bağlantıları kurarak, en sağlam ağı örebiliyorsa “ağ toplumunun eğitim yöneticisi” olacaktır.

KAYNAKLAR

- Anderson R. E & Dexter, S. (2005). School Technology Leadership: An Empirical Investigation of Prevalence and Effect. *Educational Administration Quarterly*, 41(1), 49-82.
- Benedetto, R. (2006). How Do Independent School Leaders Build the Educational Technology Leadership Capacity of the School? Unpublished Doctoral Dissertation, Drexel University, the United States.
- Bilimoria, D. (1999). Emerging Information Technologies and Management Education. *Journal of Management Education*, 23 (3), 229-232.
- Castells, M. (2000). Materials for an exploratory theory of the network society. *British Journal of Sociology*, 51(1), 5-24.
- Castells, M. (2005). *Ağ Toplumunun Yükselişi, (Çeviren: Ebru Kılıç)*, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Dewett, T. & Jones, R. (2001). The Role of Information Technology in the Organization: A Review, Model, and Assessment. *Journal of Management*, 27, 313-346
- Gizir, C.A.(2005). Stratejik Planlama: Orta Doğu Teknik Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Merkezi Örneği. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 11(43), 309-325.
- Kelly, P. ve Kenway, J. (2001). Managing Youth Transitions in the Network Society. *British Journal of Sociology of Education Vol. 22(1)*, 19-33.
- Kozloski, K.C. (2006). Principal Leadership for Technology Integration: A Study of Principal Technology Leadership. Unpublished Doctoral Dissertation, Drexel University, the United States.
- Langran, E. (2006). Technology Leadership: How Principals, Technology Coordinators, and Technology Interact in K-12 Schools. Unpublished Doctoral Dissertation. University of Virginia, the United States.
- Mainstone, L. E. & Schroeder, D. M. (1999). Management Education in the Information Age. *Journal of Management Education*, 23(6), 630-634
- Persaud, B. (2006). School of Education. Unpublished Doctoral Dissertation. Walden University, the United States.
- Scott, G. (2005). Educator Perceptions of Principal Technology Leadership Competencies. Unpublished Doctoral Dissertation, University Of Oklahoma, the United States.
- Stoer S.R. ve Magalhães A.M. (2004). Education, knowledge and the network society. *Globalisation, Societies and Education*, 2(3), 319-335.
- Turan, S. (2002). Teknolojinin Okul Yönetiminde Etkin Kullanımında Okul Yöneticisinin Rolü. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 8(30),271-281.
- Turan, S. (2006). Avrupa Birliği Sürecinde Eğitim ve Okulun İşlevini Yeniden Düşünme. *Eğitime Bakış Dergisi*, 2(7), 3-9.

Türkoğlu, T. (2006). *Bilim ve Ağ Toplumu*. <http://www.tanolturkoglu.com/Article.aspx?ArticleID=72>

ET:25.12.2006.

Weber, M. J. (2006). A Study of Computer Technology Use and Technology Leadership of Texas Elementary Public School Principals. Unpublished Doctoral Dissertation. University of North Texas, the United States.

Yu, C. & Durrington, V.A. (2006). Technology Standards for School Administrators: An Analysis of Practicing and Aspiring Administrators' Perceived Ability to Perform the Standards. *NASSP Bulletin*, 90 (4), 301-317.

Avrupa Birliği Genel Sekreterliği, (2007). *Avrupa Birliği*. www.abgs.gov.tr ET:18.08.2007

MEB, (2007). *İlşis Hakkında*. <http://ilşis.meb.gov.tr/content/ilşis.pasp> ET: 08.08.2007